

Till
Skolverket
Remiss.gy.programuppdrag@skolverket.se
Diariernr: 6.1.1-2018:570

Yttrande till remiss 6.1.1-2018:570, Skolverkets förslag till förändringar i vissa gymnasieprogram, Naturbruksprogrammet inriktning Naturturism

Inledning

Naturturismens Yrkesnämnd (NTYN) representerar arbetsmarknadens parter och är ett samarbetsorgan för att främja yrkesutbildning, fortbildning och rekrytering inom naturturismbranschen.

NTYN anser att det är mycket positivt att Skolverket utreder en inriktning för Naturturism vid Naturbruksprogrammet.

NTYN anser att det är centralt att en ny inriktning för naturturism utformas med kvalitet och tydlighet samt att den verkligen möter de behov som branschen ser idag och för framtiden. NTYN kommer därför i detta yttrande att ge en beskrivning av hur nämnden anser att examensmål och inriktningspaket behöver vara utformade för att möta dessa behov.

Hur ser en inriktning ut som möter arbetsmarknadsbehovet?

NTYN har i kontrast till Skolverkets senaste förslag (15 mars 2018) tagit fram ett tydligt examensmål och paket med inriktningskurser som omfattar 500-600p och som möter arbetsmarknadsbehovet inom naturturismsektorn. NTYN's formulering av examensmål är med smärre justeringar mycket likt det förslag som Skolverket tog fram tillsammans med branschrepresentanter redan år 2016 och som sedan bearbetades vidare av Skolverkets referensgrupp hösten 2017. Detta förslag har i grunden byggts upp av Skolverket och vidare analyserats, rannsakats och processats under en mycket lång tid. Förslaget är förankrat hos branschestyrelsen med kunskap om arbetsmarknadens behov samt utbildningssektorn. NTYN anser att det förslag som presenteras i detta remissyttrande bättre möter branschens behov.

Examensmålet ska omfatta både professionellt arbete med aktiviteter och arrangemang kopplade till naturupplevelser samt även att sköta anläggningar och naturmiljöer. Detta är ett mycket grundläggande krav från branschen och det är själva kärnan i naturturismsektorns behov av kompetens. I examensmålet ska begrepp som "naturupplevelser", "leda aktiviteter" liksom "sköta anläggningar och naturmiljöer" ingå.

Examensmål som möter arbetsmarknadensbehov:

Inriktningen naturturism ska ge kunskaper om naturen som en förnybar resurs och naturupplevelser som hållbara tjänster. I inriktningen ska eleverna lära sig att yrkesmässigt kunna guida och leda aktiviteter i naturen samt att sköta anläggningar och naturmiljöer för naturturism. Inriktningen betonar sambandet mellan tekniska, biologiska och företagsekonomiska kunskaper för hållbart nyttjande av naturresurser och god kvalitet på produkter och tjänster. Arbete inom naturturism ställer krav på säker hantering och användning av teknisk utrustning samt kunskap om ansvarsfrågan och systematiskt säkerhetsarbete i mötet med gäster och kunder. Inriktningen kan leda till arbete inom naturturismen såsom aktiviteter inom naturguidning, fiske och vattenvård, jakt och viltvård samt därtill kopplad fackhandel.

Inriktningens omfattning i poäng kan max uppgå till 600p för att kvalitet ska kunna uppnås i de olika yrkesutgångarna. Inriktningen Naturturism har yrkesutgångar med mycket olika karaktär och vidare spelar de geografiskt mycket olika förutsättningarna roll, som exempel kan nämnas att det ska finnas möjlighet att anpassa ett paket med fördjupningskurser till en jakt och viltvårdsutgång i södra Sverige likväl som en fjällguide/ledare-utgång i norra Sverige. NTYN menar således att det finns starka argument för att omfattningen ska vara 500p. Inriktningens tydlighet och karaktär säkerställs genom den nya yrkeskursen "Naturturism".

När det gäller inriktningskurser anser vi att dessa ska ge kompetens inom de områden som examensmålet anger vilket betyder att det ska vara en god balans med guidning, värdskap, ledarskap och naturturismföretagandets villkor tillsammans med biologi, skötsel av anläggningar och handhavande av teknisk utrustning.

Inriktningens gemensamma kurser för inriktningen Naturturism ska omfatta 500p eller maximalt 600p. Kursen Aktiviteter och upplevelser kan med fördel ligga i programfördjupningen då tydligheten, karaktären och yrkeskvalitet byggs upp av de övriga kurserna i förslaget nedan:

Inriktningskurser för Naturturism:

- Marken och växternas biologi (100p)
- Naturturism 1 (200p) *Ny kurs
- Terrängtransporter inom mångbruk (100p) *Ny kurs
- Motor och röjmotorsåg (100p)
- (Aktiviteter och upplevelser (100p)) kan ligga i programfördjupningen

NTYN anser att det är nödvändigt med nya kurser som är utformade efter arbetsmarknadens behov och som kan ge inriktningen tydlighet. Det är ett mycket befogat krav att det till ett nytt yrkesområde också skapas relevanta yrkeskurser. *Naturturism 1*, ska innehålla branschkunskap och företagande inom naturturism, lagar, äganderätt, säkerhet och förmåga att tillämpa gällande regelverk och att utföra arbetsuppgifter kopplade till aktiviteter inom naturturism, eget ledarskap, värdskap och yrkesetik. Det är viktigt att kursen heter Naturturism för att det ska bli tydligt att det är det som inriktningen handlar om. Kursen ska ge en grundläggande orientering om naturturismens olika områden så som aktivitetsbaserade naturupplevelser, jakt och fiske.

Terrängtransporter inom mångbruk, behöver ge kunskaper och förmågor inom småskaliga terrängtransporter som används inom naturturism. Den ska vara tillämpbar på t ex fyrhjuling, skoter eller mindre båtar.

Skolverkets förslag till examensmål (bilaga 9)

NTYN anser att Skolverkets förslag har mycket stora brister och att utformningen av examensmål, omfattning och inriktningskurser är bristfälliga. Skolverkets förslag möter inte arbetsmarknadsbehovet inom naturturismsektorn.

Skolverkets förslag syftar inte till naturturismsektorn utan till en otydlig blandning mot skogsproduktion, landskapsvård, förvaltning och informativ vägledning så att människor kan utveckla kunskap och intresse för naturen. Det är oroande att Skolverket, enligt vårt sätt att se det, inte lyckats med det uppdrag man fått från regeringen.

Skolverkets förslag till examensmål:

"Inriktningen naturturism ska ge kunskaper om natur- och kulturmiljöer under olika årstider och dessa på ett hållbart sätt kan utvecklas och nyttjas inom naturturismen. I inriktningen ska eleverna lära sig att arbeta yrkesmässigt med olika metoder för naturvägledning samt att sköta naturmiljöer för naturturism. Inriktningen betonar sambandet mellan tekniska, biologiska och ekonomiska kunskaper för god förvaltning av naturresurser och för god kvalitet på tjänster. Arbete inom naturturism ställer krav på förmåga att vägleda på ett kunnigt, säkert och serviceinriktat sätt samt förmåga att hantera teknisk utrustning. Inriktningen kan leda till arbete inom naturturismen såsom vägledning, fiske och vattenvård, jakt och viltvård samt arbete inom därtill kopplad fackhandel."

Skolverket har fört in begreppet "naturvägledning" vilket skapar förvirring och otydlighet. Naturvägledning används av SLU i betydelsen att underlätta för människor att utveckla sin känsla och kunskap om naturen. Detta är till viss del överlappande med kunskapsbehoven på gymnasienivån men att i examensmålen antyda att eleverna blir yrkesfärdiga naturvägledare är direkt missvisande. NTYN ställer sig också frågande till arbetsmarknadsbehovet av dessa gymnasieutbildade naturvägledare. NTYN anser att begreppet naturvägledning **inte** ska användas överhuvudtaget i examensmålen för inriktningen naturturism.

Vidare betonar Skolverket skötsel och förvaltning av natur- och kulturmiljöer på ett mycket dominerande sätt medan förmågan att leda aktiviteter och upplevelser där naturen står i fokus har tonats ned till obefintlighet. Begrepp som "naturupplevelser", "att guida och leda aktiviteter" och även "att sköta anläggningar för naturturism" har tagits bort jämfört med de förslag till examensmål där branschen varit med som sakkunnig. Denna skeva betoning som Skolverket nu föreslår matchar inte arbetsmarknadsbehoven inom naturturismsektorn enligt NTYN's uppfattning.

Det är obegripligt för NTYN varför det på kort tid och utan dialog görs mycket stora och genomgripande förändringar av ett tidigare förslag som arbetats fram under flera års tid och som det funnits bred konsensus i kring.

Skolverkets förslag till programstruktur för naturbruksprogrammet (bilaga 10) samt konsekvensbeskrivning.

Skolverket föreslår att inriktningen Naturturism ska omfatta 700p samt att följande paket med kurser ska bygga upp inriktningen:

- Besöksnäringen (100p)
- Marken och växternas biologi (100p)
- Motor och röjmotorsåg (100p)
- Natur och landskapsvård (100p)
- Naturvägledning- Grunder (ny) (100p)
- Mångbruk av skog (100p)
- Terrängtransporter (reviderad) (100p)

NTYN menar att kompositionen av kurser i detta förslag följer skevheten från examensmålet med en klar betoning mot skogsproduktion, landskapsvård, förvaltning och informativ vägledning. Detta möter inte arbetsmarknadsbehovet inom naturturismsektorn. Urvalet av kurser ger inte heller någon klar bild av vad inriktningen handlar om och kommer troligen att uppfattas som luddig och oattraktiv av elever som vill läsa naturturism. Andra negativa konsekvenser är att jakt och viltvårdsutgången troligen kommer att tvingas flytta till den nya inriktningen Skogsbruk och blir då inte kvar i inriktningen Naturturism.

NTYN anser att Marken och växternas biologi, Motor och röjmotorsåg samt en reviderad version av Terrängtransporter är lämpliga kurser för inriktningen Naturturism. Dessa finns också med i NTYN's anvisning om kurspaket (se ovan). Däremot är Natur och landskapsvård liksom Mångbruk av skog direkt olämpliga som inriktningskurser då de ger alldeles för stor betoning åt landskapsvård, förvaltning och skogsproduktion. Detta ryms redan inom kurser som Naturbruk 200p (som ligger i det programgemensamma blocket på naturbruksprogrammet), Motor och röjmotorsåg samt Marken och växternas biologi.

Besöksnäringen är en bred och teoretiskt omfattande kurs som inte behandlar Naturturismen specifikt. Kursen kan möjligen vara lämplig att användas i programför djupningsutrymmet men inte som inriktningskurs. Kursen Besöksnäringen liksom Natur och landskapsvård finns tillgängliga redan idag att använda i yrkesutgångar inom naturturism, men de används i mycket låg omfattning eftersom de inte tillför rätt kompetens utifrån branschens perspektiv. NTYN finner det mycket märkligt att Skolverket så här i sista stund kastar in kurser som inte efterfrågats av branschen och som inte ansetts som relevanta för den nya inriktningen i några diskussioner hittills.

Kursen Mångbruk av skog ingår som inriktningskurs idag men är olämplig eftersom den har ett mycket stort fokus på skogsproduktion vilket inte är relevant för naturturismeleverna.

Skolverket föreslår även en ny kurs med arbetsnamnet Naturvägledning. Det är oklart vad innehållet kommer att handla om, varför det är svårt att ha några synpunkter annat än att namnet Naturvägledning är mycket förvillande i detta sammanhang varför begreppet Naturturism bör användas istället.

Sammanfattning av yttrandet

- NTYN anser inte att Skolverkets förslag till examensmål och inriktningskurser för den nya inriktningen Naturturism inom naturbruksprogrammet möter arbetsmarknadsbehovet inom naturturismsektorn på ett tillfredsställande sätt.
- NTYN anger i detta yttrande hur examensmål, omfattning och inriktningspaketet kan vara utformade för att bättre möta arbetsmarknadsbehovet inom naturturismsektorn.
- NTYN avvisar Skolverkets förslag till examensmål (bilaga 9), inriktningspoäng och programstruktur (bilaga 10) för naturbruksprogrammets inriktning Naturturism.

Med vänlig hälsning

Jesper Broberg
Ordförande i Naturturismens yrkesnämnd